

Sociale en ruimtelijke instrumenten voor het ontwerpen van inclusieve woningen

Charlotte Canard

Angela.D vzm

ange
la°d

PRESENTATIE VAN DE SPREEKSTERS

Charlotte Canard is sinds augustus 2024 verantwoordelijk voor vorming en beleidswerk bij de vzw Angela.D. In het kader van haar opleidingsopdrachten werkt zij samen met alle personen en organisaties die betrokken zijn bij de stadsontwikkeling: administraties, architecten, stedenbouwkundigen en landschapsarchitecten, vastgoedmaatschappijen, projectontwikkelaars, sociale verhuurders en studenten... Daarnaast behartigt zij ook het beleidswerk van Angela.D uit bij beleidsmakers.

Angela.D is een vzw die zich bezighoudt met gender- en huisvestingsvraagstukken. Hun vaststelling is tweeledig: wonen is zowel een domein waar grote genderongelijkheden bestaan (met name wat betreft toegang tot en behoud van een woning) als een hefboom voor emancipatie en sociale verandering voor vrouwen en genderdiverse personen.

De activiteiten van de organisatie gaan van opleiding tot belangenbehartiging, en omvatten ook begeleiding en consultancy.

DOELSTELLINGEN VAN DE PRESENTATIE

- Waarom de genderdimensie integreren in "Waarom en hoe de genderdimensie integreren in wonen"
- De bestaande instrumenten voorstellen die bouwheren helpen om deze dimensie in rekening te nemen
- De aanpak van Angela.D voorstellen die de thema's "Gender en huisvesting" met elkaar verbindt

INHOUD VAN DE PRESENTATIE

- I. De genderdimensie integreren in huisvesting: waarom?
- II. Instrumenten voor het ontwerpen van inclusieve woningen
- III. De aanpak van Angela.D

I. De genderdimensie integreren in huisvesting: waarom?

I. DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN HUISVESTING: WAAROM?

De genderongelijkheden in huisvesting zichtbaar maken:

- Materiële kwetsbaarheid van vrouwen en genderminderheden in de toegang tot en het behoud van huisvesting
- Onaangepastheid van woningen
- Een ruimte van huiselijk, partner- en intrafamiliaal geweld
- Verhoogd risico op dakloosheid

I. DE GENDERDIMENSIE INTEGREREN IN HUISVESTING: WAAROM?

Van wonen een hefboom voor sociale transformatie maken

- De genderdimensie integreren in de architectuur van woningen en woongebouwen
- Nieuwe woonvormen ontwikkelen
- De toegang tot gemeenschappelijk wonen voor vrouwen en genderminderheden ondersteunen
- Wonen als emancipatie-instrument voor diegenen die buiten de emancipatie via arbeid vallen

II. Instrumenten voor het ontwerpen van inclusieve woningen

Ruimtelijke instrumenten
Methodologische instrumenten
Sociale instrumenten
Regelgevende instrumenten

II. METHODOLOGISCHE INSTRUMENTEN VOOR HET ONTWERPEN VAN INCLUSIEVE WONINGEN

De genderongelijkheden in verband met huisvesting in het BHG. Synthese van de onderzoekstudie over gender en huisvesting.

Tot nu toe waren de beschikbare gegevens onvoldoende om de genderongelijkheden in verband met huisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te kwantificeren. De analytische studie uitgevoerd door een multidisciplinair team van de Universit  catholique de Louvain op vraag van Brussel Huisvesting heeft het mogelijk gemaakt deze leemte op te vullen.

[Link](#)

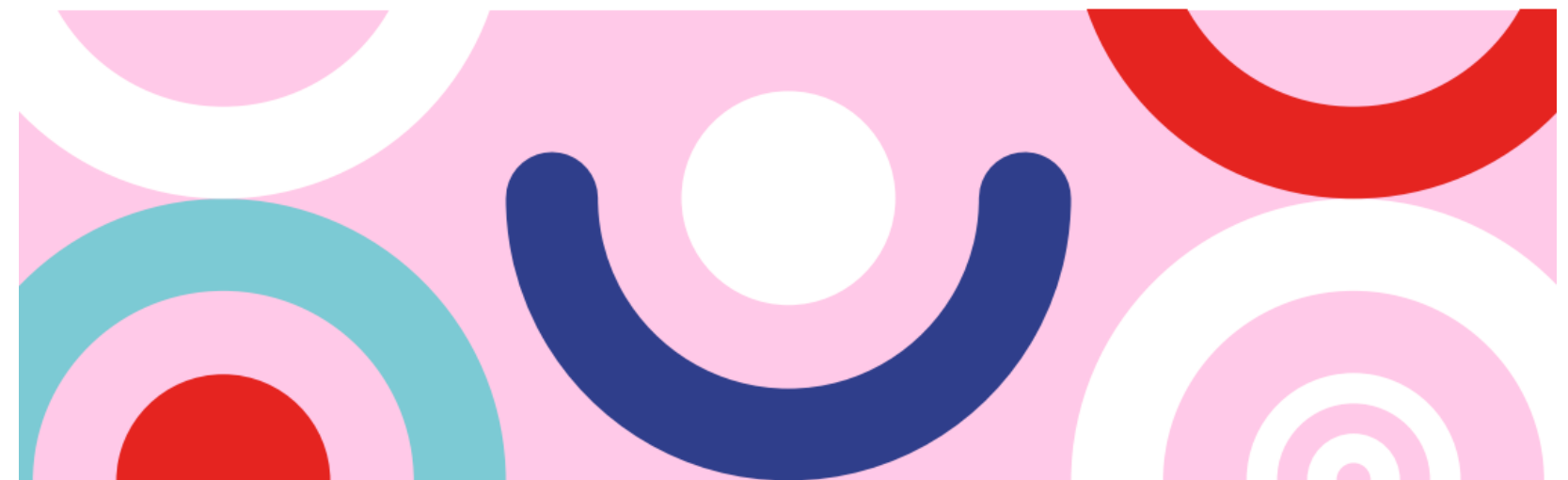
II. METHODOLOGISCHE INSTRUMENTEN VOOR HET ONTWERPEN VAN INCLUSIEVE WONINGEN

Gids voor de ontwikkeling van een genderbeleid voor gegevens in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- Hoe kan gender worden geïntegreerd in elke fase van een project binnen Brusselse administraties, met respect voor het wettelijk kader bij de verzameling van gevoelige gegevens?
- Methoden aangepast aan kwantitatieve en kwalitatieve gegevens
- Een intersectionele benadering
- Advies om uw resultaten op een inclusieve manier te valoriseren

[Link](#)

Gids voor het ontwikkelen van een genderspecifiek databeleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

 equal.brussels
be the change

II. METHODOLOGISCHE INSTRUMENTEN VOOR HET ONTWERPEN VAN INCLUSIEVE WONINGEN

Naar een inclusieve stad. Gender mainstreaming van de ruimtelijke planning. Diagnose van genderongelijkheden in het Brussels Gewest.

In deze context publiceert Perspective "Richting een inclusieve stad", een studie gewijd aan genderongelijkheden in het Brussels Gewest. Wonen, mobiliteit, toegang tot diensten, gebruik van openbare ruimten: de studie analyseert hoe gender de manier beïnvloedt waarop de stad beleefd en bezocht wordt.

[Link](#)

II. METHODOLOGISCHE INSTRUMENTEN VOOR HET ONTWERPEN VAN INCLUSIEVE WONINGEN

Een feministische kijk op huisvesting

ange
laod

Criteria en aanbevelingen
voor inclusieve sociale huisvesting

Een feministische benadering van huisvesting. Praktische gids

- De kwestie van het recht op huisvesting benaderen vanuit een feministisch perspectief
- De genderdimensie integreren in een project rond collectief wonen
- Pedagogische fiches per thema aanbieden

[Link](#)

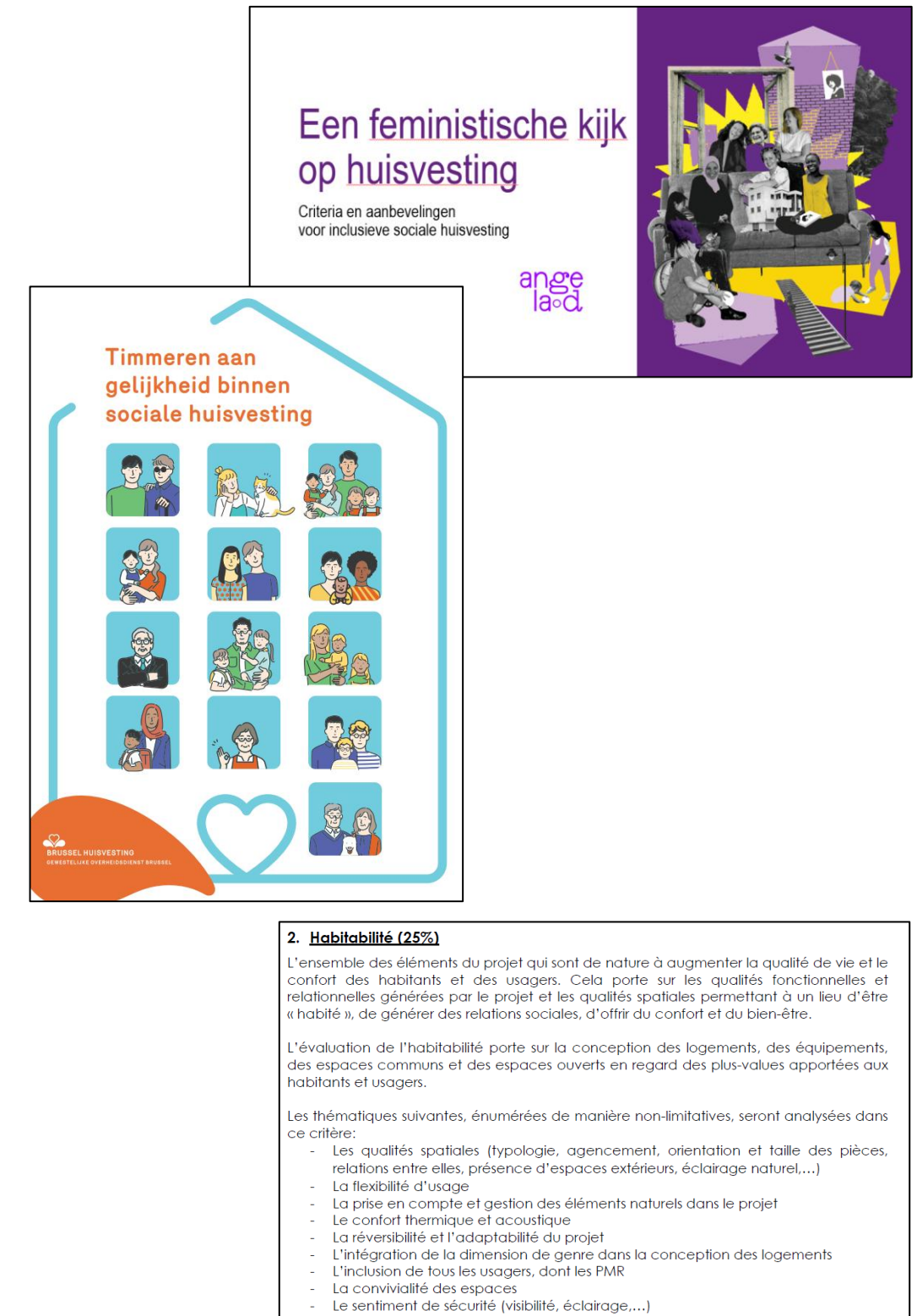
II. UIMTELIJKE INSTRUMENTEN VOOR HET ONTWERPEN VAN INCLUSIEVE WONINGEN

Genderongelijkheden in huisvesting in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Reeks aanbevelingen voor:

- het programmeren van de bouw van gemeenschappelijke woningen (eenoudergezinnen, ouderen, LGBTQIA+-personen)
- de genderdimensie integreren in de architectuur van woningen

[Link naar de brochure Brussel-Huisvesting](#)

Uittreksel Bijzonder bestek voor de aanstelling van een multidisciplinair team voor de zware renovatie van de gebouwen Gandhi 2-4 uitgegeven door Le Logement Molenbeekois

II. SOCIALE INSTRUMENTEN VOOR HET ONTWERPEN VAN INCLUSIEVE WONINGEN

De gemeenschappelijke begeleiding :

- Manieren om emancipatie, zorg en het leren/uitoefenen van democratie via wonen te stimuleren
- Intersectionele benadering: noodzakelijke aandacht voor verschillende machts- en dominantieverhoudingen om de participatie van iedereen te waarborgen
- Een aanpak die op lange termijn moet worden verankerd

© foto's Angela.D

II. REGELGEVENDE INSTRUMENTEN VOOR HET ONTWERPEN VAN INCLUSIEVE WONINGEN

- Verklaring van Beijing (1995)
- Gewestelijke ordonnantie betreffende de integratie van de genderdimensie (gender mainstreaming) in het beleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (29 maart 2012)
- Verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld (1 augustus 2014)
- Actieplannen van het Brussels Gewest (2020-2025)
- Brussels Wetboek van gelijkheid, non-discriminatie en bevordering van diversiteit (16 oktober 2024)
- *Naar een inclusieve stad — Strategieën en Actieplan (vervolg van het werk van perspective.brussels)*
- *Herziening van de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV) ?*

III. De aanpak van Angela.D

III. DE AANPAK VAN ANGELA.D : PRAKTIJKEN EN MENTALITEITEN VERANDEREN

IN DE STRAAT — TRANSFORMEREN

Belangenbehartiging
Mobilisatie en betogingen

IN HET ATELIER — VORMEN

Alle actoren die de stad
maken
Overheidsdiensten,
architecten,
stedenbouwkundigen,
ontwikkelaars, verhuurders,
investeerders,
maatschappelijk werkers
Studenten

OP DE WERF — BEGELEIDEN

Gemeenschappelijke sociale
begeleiding
Individuele sociale
begeleiding
Technische begeleiding
BOH/BOW

IN HET CAFÉ — INFORMEREN

Informatie- en
sensibiliseringsopdracht voor het
grote publiek over gender- en
woonvraagstukken

Une approche féministe de l'habitat

Catalogue des formations de
l'asbl Angela.D

Pour plus d'informations :
formation@angela-d.be

© foto's Angela.D

III. DE AANPAK VAN ANGELA.D OP DE WERF: DE SOCIALE BEGELEIDING

Wij beschouwen **participatie in wonen als een hefboom voor emancipatie**, een ruimte van gemeenschappelijke zorg en een leerproces voor democratie. De **gemeenschappelijke begeleiding** is een **middel** om deze deugdzame dynamieken te activeren.

Meerdere benaderingen :

- **Calico, Gandhi (Le Logement Molenbeekoïs), Nova Casa Vesta (Samusocial) :** vertrekken vanuit woonprojecten die de gemeenschappelijke dimensies integreren in hun ontwerp
- **Sororiteit & wonen :** geïndividualiseerde sociale begeleiding om personen te stabiliseren in hun woning, vervolgens de ontmoeting bevorderen en gemeenschappelijke dynamieken activeren
- **Fem's :** een groep alleenstaande moeders begeleiden vanaf de oprichting van de groep in hun project van gedeeld sociaal-acquisitief wonen

Altijd: vertrekken vanuit het gesitueerde standpunt, de expertise en de levenservaring van de personen in een zo **intersectioneel** mogelijke benadering.

Lynda, l'une des bénéficiaires du projet "Sororité & logement" d'Angela.D © RTBF

III. DE AANPAK VAN ANGELA.D OP DE WERF: DE BEGELEIDING VAN BOUWHEREN

Everecity

... de BGHM begeleiden bij de programmering van een intergenerationele woning voor ouderen en eenoudergezinnen rond een derde plek

... instrumenten ontwikkelen om de medewerkers te vormen in het opzetten van zelfbeheer en een feministisch bestuur op lange termijn in het project

© angela.D - everecity

everecity

III. DE AANPAK VAN ANGELA.D OP DE WERF: DE BEGELEIDING VAN BOUWHEREN EN BOUWHEERDERS

Nova Casa Vesta (transitiewoningen van het samusocial voor alleenstaande vrouwen en eenoudergezinnen in zelfbeheer)

... de genderdimensie integreren in het renovatieproject

... een halve dag workshops faciliteren om de gebruiksexpertise van de huidige bewoonsters te integreren

© foto's samusocial.D

III. DE AANPAK VAN ANGELA.D OP DE WERF: DE BEGELEIDING VAN BOUWHEREN EN BOUWHEERDERS

Gandhi

... **genderreferenten** zijn binnen het consortium geleid door Karbon voor het renovatieproject van 2 torens van Le Logement Molenbeekoïis

... een **participatieve aanpak** activeren en de uitrol van een gemeenschappelijke begeleiding verzekeren met onder andere als uitdagingen: **zelfbeheer** en **buurtschap maken**

© foto's Giulia Verga (Karbon')

III. DE AANPAK VAN ANGELA.D OP DE WERF: DE BEGELEIDING VAN BOUWHEREN EN BOUWHEERDERS

Calico

... de partners vormen over de gendervraagstukken in wonen

... de werkgroep Angela.D binnen het project begeleiden bij het opzetten van een zelfsturend feministisch bestuur

© foto's Paul Jules Smith (Fair Ground Brussels)

© foto Brussel Huisvesting

angela.d

BRUSSEL HUISEVESTING
BRUXELLES LOGEMENT
DE WETSTELLING OVER HUISEVESTING IN BRUSSEL
SERVICE PUBLIC REGIONAL DE BRUXELLES

perspective
brussels

III. DE AANPAK VAN ANGELA.D IN DE STRAAT: TRANSFORMEREN, ONZE BELANGENBEHARTIGING

Angela.D voert belangenbehartiging op politiek niveau en in de straat voor...

/as 1

De genderdimensie integreren in de programmatie van huisvesting

/as 2

De genderongelijkheden in huisvesting zichtbaar maken door de productie van regelmatige, gecentraliseerde statistische informatie opgesplitst naar gender

/as 3

De toegang tot en het behoud van huisvesting voor vrouwen en genderminderheden bevorderen

TE ONTHOUDEN

- Er bestaan instrumenten en gidsen voor goede praktijken om inclusiviteit zo goed mogelijk te integreren in uw projecten;
Vorming en anticipatie zijn sleutels kosten en voordelen van inclusiviteit correct te integreren (genderbudgeting) ;
Raadpleeg de expertise van structuren zoals equal.brussels, perspective.brussels, Angela.D, Architecture qui dégenre.
- Architectuur inclusiever maken betekent de grondrechten en fundamentele vrijheden van individuen beter respecteren.
Het betekent ook hefboomen activeren voor emancipatie en een betere deelname aan het burgerleven van alle personen.

CONTACT

Charlotte Canard

*Verantwoordelijke voor vorming en
beleidspleitwerk*

0 492 61 87 24

formation@angela-d.be

Angela.D vzw

<http://angela-d.be>

ange
laod